

Socijalna zaštita u Crnoj Gori 2017 - 2018. godina^(p)

(ESSPROS metodologija)

Za ukupne troškove socijalne zaštite, u 2018. godini, izdvojeno je 775 736 640 eura što je povećanje za 1,8% u odnosu na 2017. godinu. Ukupni troškovi socijalne zaštite zabilježili su rast usljed povećanja ukupnih troškova za socijalne naknade u funkcijama bolest/zdravstvena zaštita, starost, nezaposlenost i socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana.

Ukupni troškovi za socijalne naknade u 2018. godini predstavljali su 97,0% od ukupnih troškova za socijalnu zaštitu, što je na približno istom nivou kao u prethodnoj godini.

Prema funkcijama socijalne zaštite, u 2018. godini, najveći udio u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite odnosio se na troškove za funkciju starost 300 108 501 eura odnosno 39,9%, dok funkcija bolest/zdravstvena zaštita 222 727 721 eura odnosno 29,6%. Treća grupa po visini troškova je funkcija naslednici, koja je iznosila 90 631 927 eura odnosno 12,0%, nakon čega slijede funkcije invaliditet i porodica / djeca.

U poređenju sa prethodnom godinom, u 2018. godini rast troškova u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite zabilježen je kod funkcija bolest/zdravstvena zaštita (za 2,0 procentna poena), starost (za 0,8 procentnih poena), socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana (za 0,3 procentna poena) i funkcija nezaposlenost (za 0,1 procentni poen). S druge strane, troškovi za funkciju porodica/djeca su se smanjili (za 3,3 procentna poena), dok su za funkcije invaliditet i naslednici ostali na istom nivou. (Tabela 1).

Udio troškova socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu Crne Gore u 2018. godini iznosio je 16,6%, što je smanjenje za 1,1 procentni poen u odnosu na 2017. godinu. Uprkos nominalnom rastu ukupnih troškova socijalne zaštite u 2018. godini, udio troškova socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu Crne Gore u 2018. godini zabilježio je pad, usled nominalnog rasta bruto domaćeg proizvoda u 2018. godini za 8,5%. (Tabela 2).

U svima funkcijama socijalne zaštite u Crnoj Gori, isključujući funkciju bolest/zdravstvena zaštita, novčane naknade predstavljaju najveći udio svih naknada. (Tabela 3).

Najveći udio socijalnih naknada koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja u 2017. i u 2018. godini se odnosio na funkcije bolest/zdravstvena zaštita, invaliditet i nezaposlenost. (Tabela 4).

^(p) Podaci za 2018. godinu su preliminarni,
Podaci za 2017. godinu su konačni

Tabela 1. Ukupni troškovi socijalne zaštite i udio pojedinih funkcija u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite u Crnoj Gori

	2017		2018 (p)	
	u EUR	u %	u EUR	u %
Ukupni troškovi socijalne zaštite	762 221 394	100,0	775 736 640	100,0
Ukupni troškovi za socijalne naknade prema funkcijama	739 801 263	97,1	752 692 365	97,0
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	204 378 896	27,6	222 727 721	29,6
<i>Invaliditet</i>	62 836 009	8,5	64 103 687	8,5
<i>Starost</i>	289 142 818	39,1	300 108 501	39,9
<i>Naslednici</i>	88 792 852	12,0	90 631 927	12,0
<i>Porodica/djeca</i>	55 676 054	7,5	31 925 020	4,2
<i>Nezaposlenost</i>	22 981 870	3,1	24 126 361	3,2
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	15 992 762	2,2	19 069 149	2,5
Administrativni troškovi	21 253 431	2,8	21 864 473	2,8
Ostali izdaci	1 166 701	0,1	1 179 802	0,2

Tabela 2. Udio troškova socijalne zaštite i troškova za naknade socijalne zaštite (% u BDP –u)⁽¹⁾ u Crnoj Gori

u %

	2017	2018(p)
Ukupni troškovi socijalne zaštite	17,7	16,6
Ukupni troškovi za socijalne naknade, prema funkcijama	17,2	16,1
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	4,8	4,8
<i>Invaliditet</i>	1,5	1,4
<i>Starost</i>	6,7	6,4
<i>Naslednici</i>	2,1	1,9
<i>Porodica/djeca</i>	1,3	0,7
<i>Nezaposlenost</i>	0,5	0,5
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	0,4	0,4

⁽¹⁾Konačni podaci za bruto domaći proizvod BDP u tekućim cijenama, 2017 i 2018. godina
http://www.monstat.org/userfiles/file/GDP/2019/Godisnji%20BDP%202018_crn.pdf

Tabela 3. Udio novčanih i nenovčanih naknada socijalne zaštite u različitim funkcijama socijalne zaštite u Crnoj Gori

u %

	2017		2018(p)	
	novčane	nenovčane	novčane	nenovčane
Ukupni troškovi za socijalne naknade prema funkcijama	71,8	28,2	70,2	29,8
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	7,1	92,9	8,0	92,0
<i>Invaliditet</i>	91,0	9,0	91,1	8,9
<i>Starost</i>	99,7	0,3	99,7	0,3
<i>Naslednici</i>	94,4	5,6	94,8	5,2
<i>Porodica/djeca</i>	95,4	4,6	92,0	8,0
<i>Nezaposlenost</i>	95,1	4,9	93,6	6,4
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	77,0	23,0	80,7	19,3

Tabela 4. Udio naknada socijalne zaštite u različitim funkcijama socijalne zaštite s obzirom na to temelje li se na provjeri materijalnog stanja ili ne, u Crnoj Gori

u %

	2017		2018(p)	
	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja
Ukupni troškovi za socijalne naknade prema funkcijama	97,4	2,6	97,2	2,8
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	100,0	0,0	100,0	0,0
<i>Invaliditet</i>	100,0	0,0	100,0	0,0
<i>Starost</i>	98,9	1,1	99,0	1,0
<i>Naslednici</i>	99,6	0,4	99,6	0,4
<i>Porodica/djeca</i>	98,5	1,5	97,6	2,4
<i>Nezaposlenost</i>	100,0	0,0	100,0	0,0
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	7,0	93,0	11,5	88,5

Međunarodno poređenje pokazatelja socijalne zaštite u 2017. i 2018. godini

Tabela 5. Pokazatelji socijalne zaštite, uporedni prikaz sa zemljama EU i regiona, 2017. godina

u %

	Udio funkcije bolesti/zdravstven a zaštita u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije invaliditet u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije starost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije naslednici u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije porodica/djeca u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije nezaposlenost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio troškova socijalne zaštite, % u BDP-u
EU- 27 (p)	29,07	7,65	40,06	6,23	8,29	4,89	2,32	28,1
EU - 28 (p)	29,6	7,5	40,51	5,34	8,46	4,35	2,3	27,8
Belgija	26,9	8,66	40,04	6,48	7,59	6,92	2,53	28,9
Bugarska	28,59	7,41	43,68	5,4	10,66	3,04	1,22	16,9
Češka	32,73	6,38	43,98	3,24	8,77	2,55	1,14	18,3
Danska	21,49	16,36	38,34	0,73	11,16	4,42	5,31	31,9
Njemačka	35,15	8,52	32,21	6,2	11,48	3,44	1,03	29,6
Estonija	29,91	11,64	41,39	0,33	13,11	2,67	0,52	16
Irska	37,64	5,55	31,96	2,74	8,84	8,75	0,74	14,8
Grčka (p)	20,18	4,2	54,72	9,98	5,66	3,7	1,48	25,6
Španija (p)	26,85	7,16	41,77	9,83	5,44	7,51	0,99	23,4
Francuska	28,66	6,46	40,17	5,32	7,6	6,08	3,17	34
Hrvatska	33,27	10,53	33,66	8,69	8,68	3,35	1,72	21,5
Italija (p)	23,13	5,64	48,99	9,48	4,12	5,55	2,95	28,9
Kipar	18,28	4,51	48,44	7,35	6,67	5,71	7,12	18,5
Letonija	25,39	9,05	47,65	1,26	10,97	4,49	0,71	14,8
Litvanija	31,32	9,31	42,58	2,61	8,31	3,75	1,69	15,1
Luksemburg	24,9	10,75	32,02	7,6	15,31	5,38	2,31	21,9
Mađarska	27,71	5,96	44,42	5,31	12,07	1,71	0,53	18,2
Malta	34,69	3,46	43,98	8,26	5,5	2,23	1,15	15,7
Holandija	33,66	9,17	38,28	3,78	4,18	4,03	5,22	29,3
Austrija	25,83	6,18	44,36	5,75	9,54	5,77	2,23	29,4
Poljska	22,84	7,3	45,19	8,95	13,35	1,61	0,57	20,2
Portugalija	25,5	7,11	50,71	7,6	4,91	3,24	0,92	24,6
Rumunija	27,16	6,36	50,31	4,38	10,31	0,45	0,95	14,8
Slovenija	33,99	4,79	41,47	5,9	8,29	2,44	3,02	22,6
Slovačka	31,73	8,79	40,91	4,88	9,1	2,88	1,42	18,2
Finska	22,53	9,55	42,42	2,7	9,8	7,25	3,05	30,6
Švedska	26,2	9,96	44,03	1,03	10,14	3,49	3,75	28,7
Velika Britanija (p)	32,61	6,68	43,08	0,28	9,41	1,27	2,18	26,3
Island	35,8	15,64	29,19	2,28	10,17	2,09	3,06	23,5

Tabela 5. Pokazatelji socijalne zaštite, uporedni prikaz sa zemljama EU i regiona, 2017. godina

/nastavak/

	Udio funkcije bolesti/zdravstvena zaštita u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije invaliditet u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije starost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije nasljednici u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije porodica/djeca u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije nezaposlenost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio troškova socijalne zaštite, % u BDP-u
Lihenštajn	:	:	:	:	:	:	:	:
Norveška	28,26	16,61	36,76	0,94	11,87	2,44	2,7	27,8
Švajcarska	31,69	8,07	42,37	4,76	5,99	3,64	2,4	27,3
Crna Gora	27,6	8,5	39,1	12,0	7,5	3,1	2,2	17,7
Sjeverna Makedonija	29,48	9,97	40,45	11,6	6,34	0,79	1,36	14,5
Albanija	:	:	:	:	:	:	:	:
Srbija	25,28	6,14	46,01	9,69	6,5	3,16	3,13	19,4
Turska	27,45	3,55	49,26	11,9	3,98	2,31	1,56	12,2
Bosna i Hercegovina	29,39	12,72	30,7	18,84	4,29	2,71	1,31	19,7

(p) Preliminaran podatak

: Podatak nije dostupan

Izvor: Eurostat- https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=spr_exp_gdp&lang=en
<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00106&plugin=1>

Tabela 6. Pokazatelji socijalne zaštite, uporedni prikaz sa zemljama EU i regiona, 2018. godina

u %

	Udio funkcije bolest/zdravstvena zaštita u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije invaliditet u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije starost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije naslednici u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije porodica/djeca u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije nezaposlenost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio troškova socijalne zaštite, % u BDP-u
EU- 27 (p)	29,25	7,64	40,26	6,17	8,32	4,66	2,27	27,9
EU - 28	:	:	:	:	:	:	:	:
Belgija	26,98	8,95	40,36	6,29	7,46	6,48	2,64	28,7
Bugarska	29,63	7,29	43,01	5,31	10,38	3,09	1,3	16,9
Češka	33,37	6,23	43,57	3,12	9,24	2,47	1,01	18,5
Danska	21,71	14,98	39,9	0,74	11,23	4,19	5,08	31,4
Njemačka (p)	35,38	8,68	32,29	6,13	11,5	3,21	0,91	29,6
Estonija	29,86	11,36	40,32	0,31	14,42	2,9	0,44	16,4
Irska	38,68	5,67	31,93	2,73	8,6	7,6	0,76	14,2
Grčka (p)	19,42	4,06	54,53	9,61	6,62	3,75	2,01	25,3
Španija (p)	26,67	7,04	42,35	9,77	5,5	7,21	1	23,5
Francuska (p)	28,71	6,47	40,49	5,26	7,55	5,97	3,22	33,7
Hrvatska	33,62	10,27	34,02	8,52	9,04	2,87	1,58	21,5
Italija (p)	23,03	5,65	49	9,45	4,12	5,52	3,12	28,8
Kipar	19,19	4,64	48,12	7,23	6,7	5,53	6,77	18,1
Letonija (p)	27,39	8,71	46,37	1,24	10,81	4,42	0,68	15,2
Litvanija (p)	30,4	8,96	41,25	2,36	10,31	4,54	1,76	15,8
Luksemburg	25,27	10,36	32,15	7,34	15,39	5,5	2,24	22,6
Mađarska (p)	28,12	5,56	44,58	5,07	11,84	1,69	0,5	17,4
Malta	34,66	3,6	43,65	8,28	5,57	2,19	1,16	15,2
Holandija	34,36	9,23	38,18	3,66	4,23	3,53	5,14	28,9
Austrija	26,16	6,48	44,46	5,64	9,45	5,61	1,9	29,1
Poljska	22,03	6,82	47,42	8,78	13,04	1,22	0,53	19,7
Portugalija	26,15	7,03	50,08	7,7	5,1	2,99	0,94	24
Rumunija	28,9	6,34	49,03	4,34	10,22	0,36	0,72	15
Slovenija (p)	33,76	4,65	41,73	5,78	8,37	2,34	3,26	22
Slovačka	32,83	8,5	40,67	4,96	8,82	2,75	1,16	18
Finska	22,62	9,58	43,09	2,65	9,97	6,2	2,85	30,1
Švedska (p)	26,95	9,96	43,99	0,95	10,59	3,17	2,95	28,3
Velika Britanija	:	:	:	:	:	:	:	:
Island	36,18	15,82	29,18	2,18	10,13	2,25	2,67	24,4

Tabela 6. Pokazatelji socijalne zaštite, uporedni prikaz sa zemljama EU i regiona, 2018. godina

/nastavak/

	Udio funkcije bolest/zdravstvena zaštita u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije invaliditet u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije starost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije naslednici u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije porodica/djeca u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije nezaposlenost u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio funkcije socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana u troškovima za naknade socijalne zaštite	Udio troškova socijalne zaštite, % u BDP-u
Lihenštajn	:	:	:	:	:	:	:	:
Norveška (b)	28,44	16,48	37,48	0,9	11,7	2	2,57	26,9
Švajcarska	31,52	8,09	42,99	4,77	5,93	3,25	2,37	26,3
Crna Gora (p)	29,6	8,5	39,9	12,0	4,2	3,2	2,5	16,6
Sjeverna Makedonija	:	:	:	:	:	:	:	:
Albanija	:	:	:	:	:	:	:	:
Srbija	27,04	5,53	45,54	9,33	6,46	2,97	3,06	19,4
Turska	27,86	3,4	49,12	11,99	3,9	2,38	1,35	11,8
Bosna i Hercegovina	29,29	11,5	34,18	16,67	4,45	2,61	1,24	19,3

: Podatak nije dostupan

(p) Preliminaran podatak

(b) Prekid serije

Izvor: Eurostat- https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=spr_exp_gdp&lang=en

<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00106&plugin=1>

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci prikazani u ovom saopštenju rezultat su prikupljanja administrativnih podataka od izvještajnih jedinica. Statistika Socijalne zaštite u Crnoj Gori (ESSPROS Metodologija) sprovodi se shodno Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. List CG“, br. 18/12 i 47/19) i Godišnjem planu zvanične statistike za 2020. godinu („Sl. List CG“, br. 75/19).

Obuhvat i uporedivost

ESSPROS (Evropski sistem Integrisane statistike Socijalne zaštite) je harmonizovani sistem koji služi kao instrument analize i uporedivosti finansijskih tokova socijalne zaštite. Ciljevi ESSPROS-a su da pruži sveobuhvatan i koherentan opis socijalne zaštite u državama članicama Evropske unije i zemljama kandidatima za članstvo u Evropskoj uniji, kroz obuhvatanje socijalnih davanja i njihovog finansiranja, usmjerenost na međunarodnu uporedivost i usaglašavanje sa drugim statistikama.

Definicije

Socijalna zaštita obuhvata intervencije od strane državnih ili privatnih tijela namijenjene smanjenju finansijskog opterećenja domaćinstava i pojedinaca od definisanog niza rizika ili potreba, pod uslovom da ne postoji istovremeno uzajamno ili individualno rješenje (intervencije gdje je primalac socijalne zaštite dužan da istovremeno obezbijedi nešto ekvivalentne vrijednosti u zamjenu).

Rizici ili potrebe u ESSPROS-ovoj metodologiji iskazani kao funkcije programa socijalne zaštite, koji zahtijevaju socijalnu zaštitu, navode se u nastavku teksta:

Bolest/zdravstvena zaštita – rizik od bolesti obuhvata održavanje prihoda i novčanu pomoć u vezi sa fizičkom ili duševnom bolešću isključujući invaliditet, dok potreba zdravstvene zaštite obuhvata održavanje, vraćanje i poboljšanje zdravlja zaštićenih osoba bez obzira na uzrok poremećaja.

Invaliditet - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, osim zdravstvene zaštite, u vezi s nemogućnošću fizički ili mentalno hendikepiranih lica da se bave ekonomskim i društvenim aktivnostima.

Starost - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa starošću.

Naslednici - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa smrću člana porodice.

Porodica/djeca - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa troškovima trudnoće, porođaja i usvojenja, odgoja djece i zaštite – brige ostalih članova porodice.

Nezaposlenost - podrazumijeva održavanje prihoda i novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa nezaposlenošću.

Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), koje su specifično namijenjene suzbijanju socijalne isključenosti kada ona nije pokrivena ostalim funkcijama.

Funkcija socijalne zaštite odnosi se na primarnu svrhu za koju se pruža socijalna zaštita, bez obzira na zakonske ili institucionalne odredbe.

Jedinica posmatranja je program socijalne zaštite. Prema definiciji, program socijalne zaštite predstavlja jasan skup pravila koji podržava jedna ili više institucionalnih jedinica, koji regulišu raspodjelu socijalnih davanja i njihovo finansiranje.

Troškovi programa socijalne zaštite su: naknade socijalne zaštite, administrativni troškovi, transferi prema drugim programima i ostali izdaci.

Naknade socijalne zaštite, kao najveći izdatak programa socijalne zaštite, predstavljaju novčane ili nenovčane transfere izvršene od strane programa socijalne zaštite prema domaćinstvima ili pojedincima namijenjeni ublažavanju finansijskog opterećenja od definisanog niza rizika ili potreba.

Socijalne naknade se dijele na naknade koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja i naknade socijalne zaštite koje se dodjeljuju na bazi provjere materijalnog stanja. Prema vrsti socijalne naknade mogu biti novčane ili nenovčane. Novčane naknade se odnose na novčana plaćanja, dok nenovčane naknade se odnose na nadoknade troškova i direktno pružene robe i usluge.

Administrativni troškovi su troškovi na teret programa socijalne zaštite za njegovo upravljanje i vođenje.

Ostali izdaci su različiti izdaci programa socijalne zaštite.

Izdaje Uprava za statistiku (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2, telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Nataša ĐUROVIĆ

contact@monstat.org
